

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง เสนอ
คำร้อง ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕
กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน
และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงถือว่า ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่
๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน
คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วัน
เข้ารับตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง
เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และ
บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด

รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน
ทุกรายการและไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาทั้งของ
ตนเองและคู่สมรส

ต่อมา ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒
จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่ง
ต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ปรากฏว่า
ผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องภายในกำหนดระยะเวลาและมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควร
ที่ไม่ยื่นบัญชีดังกล่าว แต่อย่างไร

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้
ดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้ถูกร้องในกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ โดยมีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗
ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและให้ชี้แจงข้อเท็จจริง และต่อมาได้มีหนังสือ
ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือ
ให้ติดต่อกับผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นบัญชี ฯ แต่ก็ได้รับการติดต่อจากผู้ถูกร้องและเลขาธิการพรรคความหวังใหม่
แต่อย่างไร จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศว่า ผู้ถูกร้อง
ถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘
มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดค้นทรัพย์สินพรรคการเมือง
โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์
ได้พิพากษาว่า ผู้ถูกร้องมีความผิดจริงให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีมติ
เป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง
และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และเสนอเรื่องให้ศาล
รัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ
๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ร้องมีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ และเสนอ
เรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ จึงรับเรื่องดังกล่าว
ไว้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ชี้แจงว่า เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นบัญชี ๑ แล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่า ได้ยื่นบัญชี ๑ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ต่อมา ได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ๑ อีก และยืนยันว่า ไม่มีความตั้งใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับ หลังจากได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

ข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องสองประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ และ

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงถือว่าผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง ว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง.... (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” วรรคสอง บัญญัติว่า “บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย” มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่

เป็นการเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ” และมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง ฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แต่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ ภายในกำหนดเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้ การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงโดยอ้างต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ฯ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย โดยเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง เพราะได้มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจเอาเองว่า ไม่ต้องยื่นบัญชี ฯ ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้ง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องจริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องนั้น เห็นว่า เป็นเพียงข้ออ้างที่ไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้

ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใดพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ต่อมาได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีของผู้ถูกร้อง ภายหลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงต้องถือว่า ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเริ่มนับระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะนับเมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กรณีเช่นนี้เห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออกและก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด จึงไม่สามารถให้

พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่น ตามมาตรา ๒๕๒ ได้อีก เพราะได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จึงต้องนับระยะเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๘ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวิชัย นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน คือ นายจิระ บุญพจนสุนทร เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ยื่น บัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ทั้งกรณี เข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกร้องจึงต้องพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ตอนต้น นับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งแล้ว และต้องห้ามมิให้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันดังกล่าว คือตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ สำหรับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๑ คน คือ นายอมร รักษาสัตย์ เห็นว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบ คือ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พ้นตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่
ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่น
บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ขอให้
ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์
ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่
๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้
เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยัง
ไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ ภายใน
วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ แต่ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ๑ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของ
คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น โดยไม่มีเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์
ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปี
ภาษีที่ผ่านมา ส่วนทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นแสดงไว้แต่อย่างใด

ครั้งผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒
ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง แต่ปรากฏว่า
ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้องภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงก็ไม่ได้รับการติดต่อจากผู้ถูกร้อง ต่อมาจึงรับทราบจากกรมการกงสุล
กระทรวงการต่างประเทศว่า ผู้ถูกร้องถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม
และซุกซ่อนทรัพย์สินของชาติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย มีกำหนด ๕ ปี

ผู้ร้องมีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๕๕ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ และวินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นบัญชี ฯ แล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว และเข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ อีก เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงถือว่าผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง...(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” วรรคสอง บัญญัติว่า “บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาโดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ฟังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินของตนเอง กรณีเข้ารับตำแหน่ง แม้จะยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตร ก็ไม่มีเอกสารประกอบ ครั้นเมื่อผู้ถูกร้องลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ก็ไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง จึงเป็นการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ”

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

พิจารณาตามคำชี้แจงของผู้ถูกร้องว่า เมื่อผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นบัญชี ฯ ให้แล้ว ไม่มีการทักท้วง จึงคิดว่าถูกต้องแล้ว ครั้งตอนพ้นจากตำแหน่งเข้าใจว่าไม่ต้องยื่นบัญชี ฯ อีกนั้น เห็นว่า ไม่อาจรับฟังได้ เพราะการยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง เป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ การจะอ้างว่าตอนพ้นจากตำแหน่งไม่ต้องยื่นบัญชี ฯ จึงฟังไม่ขึ้น นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ยังได้ระบุไว้ชัดเจนแล้วว่าต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย เชื่อว่าผู้ถูกร้องย่อมทราบหน้าที่ของตนดีแล้ว จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริง คือตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งเป็นต้นไป ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พ้นตำรวจโท สุรทิน พیمانเมจิรินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ เสนอเรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และขอให้วินิจฉัย ๒ ประเด็น คือ

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ดังนี้

พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรสอีกด้วย ซึ่งพันตำรวจโท

สุรทิน ฯ ได้หมายเหตุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าเอกสารประกอบจะยื่นมาภายหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ทราบมาแต่ต้นถึงภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา แต่พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ก็ไม่ยื่นเอกสารประกอบดังกล่าว และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด

ต่อมา พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กล่าวคือต้องยื่นภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดระยะเวลา และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของพันตำรวจโท สุรทิน ฯ ในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยมีหนังสือแจ้งให้พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ทราบ และให้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และต่อมาได้มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับพันตำรวจโท สุรทิน ฯ เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ก็มีได้รับการติดต่อกลับจากพันตำรวจโท สุรทิน ฯ หรือเลขาธิการพรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศตามหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๒/๓๘๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่าพันตำรวจโท สุรทิน ฯ ถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุม เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดคั้นทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาตัดสินว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ มีความผิดจริง และได้ตัดสินให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๓๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยมีได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง และไม่แนบเอกสารประกอบทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ รวมทั้งไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาและเมื่อได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด จนกระทั่งถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ อันเป็นระยะเวลาภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๒ เดือนเศษ และในที่สุดได้ถูกศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ พิพากษาจำคุก ๕ ปี ปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ ที่ประชุมจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง ว่า พ้นตำรวจโท สุรทิน ฯ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดให้รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๕ ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) ทราบรวมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕ พบว่า แม้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) ไม่สามารถทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้เนื่องจากเอกสารหลักฐานประกอบการชี้แจงต่างๆ อยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีแต่ผู้ถูกร้องเท่านั้นที่ทราบ และขณะนั้นผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างต้องโทษที่เรือนจำโปนตอง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่สามารถรวบรวมหลักฐานเพื่อประกอบการชี้แจงได้ ซึ่งในครั้งนั้นคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เห็นว่าไม่จำเป็นต้องรอฟังคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาจากผู้ถูกร้องอีกอย่างไรก็ตาม หลังจากทางการลาวได้ปล่อยตัวพันตำรวจโท สุรทิน ฯ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ จึงเห็นควรให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ทั้งนี้ เพื่อให้โอกาสแก่ พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ได้รับการพิจารณาอย่างยุติธรรมจากศาลรัฐธรรมนูญ

ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ และศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ มีมติให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวรวมไว้ในสำนวน

เมื่อพิจารณาจากคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาดรวม ๒ ประเด็น คือ

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ประเด็นที่หนึ่ง ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุดรธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ๑ และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด ซึ่งเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า (๑) เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการและหลังจากยื่นบัญชี ๑ แล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ๑ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว (๒) ต่อมาได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ๑ อีก จึงขอยืนยันว่า ไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับหลังจากได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีประเด็นพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

พิจารณาแล้ว การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า เหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ๑ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว โดยได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. ดำเนินการ เพราะไม่ได้รับการทักท้วงจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างไร และเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่นบัญชี ๑ อีกในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องยอมรับว่าไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑

ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้น เพราะผู้ถูกร้องเองน่าจะรู้ว่ามีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งตนในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น เป็นผู้ให้ความเห็นชอบ ดังนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ประเด็นที่สอง ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เนื่องจากผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และเมื่อผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวัน ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๓ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ภายในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๓ ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง เมื่อวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ แล้ว จึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเริ่มต้นนับเมื่อใด

พิจารณาแล้ว โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักในเรื่องการพ้นจากตำแหน่งไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ (กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ) คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕ (กรณีนายสมบูรณ์ เนียมหอม) คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ (กรณีนายเสวต ทองรัมย์) และคำวินิจฉัยที่ ๓๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ (กรณีนางสาวเพ็ญภา ไพศาลสุขนิมิต) ว่า ห้ามมิให้ผู้ถูกร้องที่ถูกวินิจฉัยชี้ขาดว่ายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่งจริง จึงเห็นควรวินิจฉัยยืนตามหลักการเดิม

ดังนั้น สำหรับกรณีตามคำร้องนี้จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริงโดยการลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมจิรินทร์ ผู้ถูกร้อง
จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณี
พ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ อันเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งจริงโดยการ
ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพอนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓/๒๕๕๖

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า พันตำรวจโทสุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๒

ผู้ถูกร้องได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงต้องถือว่าวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ยื่นแต่เฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด กับทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบให้ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคท้าย บัญญัติไว้

ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวกับทั้งมิได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง นอกจากนี้ยังมีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑

ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ก็มีได้รับการติดต่อกลับจากผู้ถูกร้อง หรือเลขาธิการ พรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ตามหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๒/๓๕๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่าผู้ถูกร้องถูกจับกุม อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และจุดค้นทรัพย์สินการธรรมชาติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ และ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ ได้พิพากษาตัดสินลงโทษจำคุก ผู้ถูกร้อง เป็นเวลา ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้พิจารณาการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีมติเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียงว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร ประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งในกรณีเข้ารับตำแหน่งและ พ้นจากตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ เอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ห้ามมิให้ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการ และแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติทราบ รวมทั้งดำเนินการตามช่องทางทูลผ่านทางกรมการกงสุล กระทรวงการ ต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ถูกร้องมีโอกาสยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยในวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ได้พบกับผู้ถูกร้อง และได้มอบสำเนาคำร้องให้กับ ผู้ถูกร้องแล้ว และในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ได้รับแจ้งจากผู้ถูกร้องว่าเอกสารหลักฐานประกอบการ ชี้แจงต่างๆ อยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีแต่ผู้ถูกร้องเท่านั้นที่ทราบ แต่ผู้ถูกร้องไม่สามารถรวบรวม หลักฐานเพื่อประกอบการชี้แจงได้ เพราะยังอยู่ในระหว่างต้องโทษจำคุกอยู่ที่เรือนจำโปนตอง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง

“มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมียังจริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

“มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่ง

หรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

“มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวก่อนที่รัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงต้องถือว่าวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง การที่ผู้ถูกร้องยื่นแต่บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยละเลยไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินใน ส่วนของตน และเอกสารประกอบตามที่กฎหมายกำหนดให้ครบถ้วน พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นที่ชัดเจนว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณี “เข้ารับตำแหน่ง” อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๒ (๑)

สำหรับกรณี “พ้นจากตำแหน่ง” ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งครบกำหนดในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ผู้ถูกร้องกลับละเลยไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังกล่าว จนล่วงพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด พฤติการณ์ย่อมเป็นที่ชัดเจนว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีพ้นจากตำแหน่งตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ประกอบมาตรา ๒๕๒ (๒) การที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่า ไม่สามารถรวบรวมเอกสารหลักฐานเพื่อชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ร้องเพราะตนต้องโทษจำคุกอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นฟังไม่ขึ้น เพราะช่วงที่ผู้ถูกร้องถูกจับกุม เป็นเวลาที่ล่วงเลยจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้วกว่า ๒ เดือนเศษ และภายหลังจากที่ผู้ถูกร้องพ้นจากการถูกคุมขังที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาแล้ว ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงว่าเข้าใจว่าไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินอีกนั้น ไม่อาจยกมาเป็นข้ออ้างให้พ้นผิดไปได้

จึงฟังว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน ทั้งกรณี “เข้ารับตำแหน่ง” และ “พ้นจากตำแหน่ง” ผู้ถูกร้องจึงเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง คือ นับแต่วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งถือว่าเป็นวันพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๑) ประกอบมาตรา ๒๕๕

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงตกเป็นผู้ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่ถือว่าพ้นจากตำแหน่งแล้วโดยนิตินัยเป็นต้นไป ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายจรัส บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงพาณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงถือว่า ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปราบกฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสและบุตร ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการและไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรส

ต่อมา ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อผู้ร้อง ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องภายในกำหนดระยะเวลาและมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีดังกล่าว แต่อย่างใด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้ดำเนินการตามขั้นตอน เพื่อแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบในกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ โดยมีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและให้ชี้แจงข้อเท็จจริง และต่อมาได้มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นบัญชี ฯ แต่ก็ไม่ได้รับการติดต่อจากผู้ถูกร้องและเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ แต่อย่างไร จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศว่า ผู้ถูกร้อง ถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดคั้นทรัพยากรธรรมชาติ โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ ได้พิพากษาว่า ผู้ถูกร้องมีความผิดจริงให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ร้องมีมติว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งเป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ผู้ถูกร้องมีหนังสือ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ชี้แจงว่า เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นบัญชี ฯ แล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ต่อมา ได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ อีก และยืนยันว่า ไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ฯ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับหลังจากได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องสองปัญหา ดังนี้

ปัญหาที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ หรือไม่ และ

ปัญหาที่สอง ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

ปัญหาที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ จึงถือว่าผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ ภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง ว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง... (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” วรรคสอง บัญญัติว่า “บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย” มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็นกรณีสืบตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นกรณีสืบจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ” และมาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรณีก่อทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง พังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

ต่อผู้ร้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) แต่ตามคำร้องฟังได้ว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติภายในกำหนดเวลาตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้ การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ไม่มีความตั้งใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ฯ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย โดยเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง เพราะได้มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจเอาเองว่า ไม่ต้องยื่นบัญชี ฯ ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้งเป็นอย่างอื่น จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องนั้น เห็นว่า เป็นข้ออ้างที่ไม่ชอบด้วยเหตุผลที่จะรับฟังให้พ้นความรับผิดชอบได้

ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕

ปัญหาที่สอง ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใดพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ต่อมาได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีของผู้ถูกร้อง ภายหลังจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งแล้ว จึงต้องถือว่า ผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเริ่มนับระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะนับเมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กรณีเช่นนี้ เห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออกและก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยชี้ขาด จึงไม่อาจวินิจฉัยให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่น ตามมาตรา ๒๕๒ ได้อีก เพราะได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว จึงต้องนับระยะเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๘ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวิรัช นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง
จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณี
พ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วันที่ ๒๓
ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

สรุปข้อเท็จจริง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ เสนอเรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า

๑. พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรสอีกด้วย ซึ่งพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้หมายเหตุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าเอกสารประกอบจะยื่นมาภายหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ทราบมาแต่ต้นถึงภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการ

ทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา แต่พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ก็ไม่ยื่นเอกสารประกอบดังกล่าวและมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด

๒. ต่อมา พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กล่าวคือ ต้องยื่นภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๓ แต่พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดเวลา และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด

๓. สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของพันตำรวจโท สุรทิน ฯ ในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบโดยมีหนังสือแจ้งให้พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ทราบ และให้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๓ และต่อมาได้มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับพันตำรวจโท สุรทิน ฯ เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ก็มีได้รับการติดต่อกลับจากพันตำรวจโท สุรทิน ฯ และเลขาธิการพรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศตามหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๒/๓๘๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดค้นทรัพย์สินของประชาชน โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาคัดสินว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ มีความผิดจริง และได้ตัดสินให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

๔. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๓๔/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ เห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ โดยมีได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองไม่แนบเอกสารประกอบทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ รวมทั้งไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมา และเมื่อได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้ง

เอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด จนกระทั่งถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ อันเป็นระยะเวลาภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๒ เดือนเศษ และในที่สุด ได้ถูกศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ พิพากษาจำคุก ๕ ปี ปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ ที่ประชุมจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง ว่า พ้นตำรวจโท สุรทิน ฯ จึงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

กระบวนการพิจารณาที่ผ่านมา

๑. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) ทราบ รวมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหา

๒. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕ ได้ประชุมปรึกษา กรณีพ้นตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) ไม่สามารถทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้เนื่องจากเอกสารหลักฐานประกอบการชี้แจงต่างๆ อยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีแต่ผู้ถูกร้องเท่านั้นที่ทราบ และขณะนี้ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างต้องโทษอยู่ที่เรือนจำโปนต้อง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่สามารถรวบรวมหลักฐานเพื่อประกอบการชี้แจงได้ แล้วเห็นควรนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่วาระการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่ออภิปรายนำไปสู่การวินิจฉัยต่อไปได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอฟังคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาจากผู้ถูกร้องอีก

๓. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ พิจารณาแล้วเห็นว่าเนื่องจากทางการลาวได้ปล่อยตัว พ้นตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) แล้ว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จึงเห็นควรให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

๔. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากปรากฏหลักฐานการส่งหนังสือถึงผู้ถูกร้องทางไปรษณีย์ว่า ไม่สามารถส่งหนังสือได้ เพราะไม่มีผู้รับ จึงมีมติให้ปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหายื่นต่อศาลภายใน สิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

๕. ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ และศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ มีมติให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวมไว้ในสำนวน

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณีสืบตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณีสืบจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประเด็นการวินิจฉัย

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ
๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาดรวม ๒ ประเด็น คือ

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ
๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ประเด็นที่หนึ่ง ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ๑ และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด ซึ่งเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจง ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า (๑) เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ชาย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นบัญชี ๑ แล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ๑ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว (๒) ต่อมาได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ๑ อีก จึงขอยืนยันว่าไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับหลังจากได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีประเด็นพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ๑ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในกรณีเข้ารับตำแหน่งเพราะได้มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่นในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้ง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เห็นว่าเป็นเพียงข้ออ้างที่ไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ คำชี้แจงฟังไม่ขึ้น จึงเห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ประเด็นที่สอง ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และเมื่อผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ และต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีอีกครั้งหนึ่ง ภายในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๕๖ วรรคสอง เมื่อวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ แล้ว มีประเด็นว่า ระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะเริ่มต้นนับเมื่อใด

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อธิบายคำว่า “วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไว้ดังนี้

“พิจารณาแล้ว เห็นว่า การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรานี้ มี ๒ กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๖ หรือนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องพบการกระทำดังกล่าว

กรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจาก ตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง การแปลความเช่นนี้ทำให้มาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับได้กับทุกกรณีไม่ว่าเป็นกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ เมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ หรือยื่นบัญชี ฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) แต่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด หรือกรณียื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือกรณียื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง ทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกร้อง ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องการนับเวลาการห้ามดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง อีกทั้งเป็นการกำหนดกรอบเวลาแก่ผู้ร้องในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง ของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง”

ศาลรัฐธรรมนูญได้อาศัยหลักเรื่องการพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ของ คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๔ เป็นแนวทางในการวินิจฉัยกรณีต่อๆ มา ดังนั้น กรณีตามคำร้องนี้ พ้นตำรวจโท สุรทิน พิमानเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ทั้งกรณีเข้ารับ ตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ผู้ถูกร้องจึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระภูณิ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้วินิจฉัยชี้ขาดกรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีคำร้องลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยมีข้อเท็จจริงตามคำร้องสรุปได้ดังนี้

๑. พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และได้ลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ผู้ถูกร้องจึงต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง โดยจะต้องยื่นภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และต้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง คือภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

๓. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบและชี้แจงข้อเท็จจริง ตามหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และได้มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับผู้ถูกร้อง แต่ไม่ได้รับการติดต่อกลับจากผู้ถูกร้องและเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ตามหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๒/๓๘๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่า ผู้ถูกร้องถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และบุคคลันทรพยากรธรรมชาติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาตัดสินว่า ผู้ถูกร้องมีความผิดจริงให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

๔. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๔ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีมติด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ ๕ เสียงว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ว่า เหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สิน ฯ เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ นั้น ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินโดยครบถ้วนแล้ว โดยได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการ และผู้ถูกร้องไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่า ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สิน ฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ส่วนบัญชีทรัพย์สิน ฯ หลังพ้นจากตำแหน่งซึ่งผู้ถูกร้องได้ลาออกเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องเข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน ฯ อีก ผู้ถูกร้องขอยืนยันว่า ไม่จงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สิน ฯ แต่เป็นเพราะการเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย และประกอบกับหลังจากลาออกแล้ว ผู้ถูกร้องได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลจำคุก ๕ ปี ผู้ถูกร้องเพิ่งได้รับการปล่อยตัวจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงมายื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมียุ่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ถูกถอดตามตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณิตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้ว ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๗๑๑

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ฯลฯ

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ

มาตรา ๓๓ การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือไม่ เห็นว่าผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

๒๕๕๐ มีบทเฉพาะกาล มาตรา ๓๑๕ วรรคสอง บัญญัติให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่อยู่ต่อไปจนครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด และมีหมายเหตุว่าจะยื่นภายหลัง แต่ก็มิได้ยื่น จึงถือว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณเข้ารับตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณพ้นจากตำแหน่งนั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ทราบหน้าที่ดังกล่าวเพราะเข้าใจข้อกำหนดคลาดเคลื่อนนั้น ข้ออ้างของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่อาจรับฟังได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณเข้ารับตำแหน่งและกรณพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมจิรินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณเข้ารับตำแหน่ง และกรณพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง คือนับจากวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ สรุปได้ความว่า

พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง คือภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น มิได้ยื่นรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นเอกสารหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และเมื่อได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ยังต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ก็มีได้ยื่น สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยมีหนังสือแจ้งให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ให้ชี้แจงข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และได้มีหนังสือถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอให้

ติดต่อกับพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่มิได้รับการติดต่อกลับจาก พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์และเลขาธิการพรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ถูกจับกุมในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ และถูกศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ พิพากษาให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ อันเป็นระยะเวลาภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๒ เดือนเศษ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงลงมติว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเสนอคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

ข้อวินิจฉัย

ประเด็นแรกที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีว่า ถ้าปรากฏว่าพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งสองกรณีจริง พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จะต้องถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันใด

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีเข้ารับตำแหน่งเฉพาะของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่อย่างใด ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง ได้มอบให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตนเป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว ก็ไม่ได้รับการทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องครบถ้วนแล้ว ส่วนกรณีพ้นจากตำแหน่งนั้น เข้าใจว่าไม่จำเป็นต้องยื่นอีกและขอยืนยันว่าไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีแสดง

รายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกำหนด ประกอบกับหลังจากลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

คำชี้แจงดังกล่าวของผู้ถูกร้องไม่สามารถรับฟังได้ เนื่องจากในคำชี้แจงของผู้ถูกร้องเองได้อ้างว่า ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งได้ให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ยื่น แสดงว่าผู้ถูกร้องเองทราบดีว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว แต่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น ผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อรับรองในเอกสารทุกหน้า ดังนั้น เมื่อผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินการจัดทำบัญชีแล้วจะต้องนำมาให้ผู้ถูกร้องลงลายมือชื่อ จะยื่นไปโดยพลการไม่ได้ ส่วนการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งนั้น ผู้ถูกร้องไม่สามารถอ้างได้ว่าเข้าใจในข้อกำหนดคลาดเคลื่อน โดยเข้าใจว่าเมื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งแล้วไม่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ในกรณีพ้นจากตำแหน่งอีก ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีความเข้าใจในข้อกำหนดนี้เป็นอย่างดี การอ้างว่าเข้าใจข้อกำหนดคลาดเคลื่อนจึงเป็นการแก้ตัวเพื่อให้ตนพ้นผิด ส่วนการถูกจับกุมที่นครเวียงจันทน์นั้น เป็นช่วงเวลาภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๒ เดือน จึงไม่สามารถนำมาอ้างได้เช่นกัน

จากข้อเท็จจริงข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับประเด็นที่สองนั้น เมื่อวินิจฉัยชี้ขาดแล้วว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว จึงวินิจฉัยต่อไปว่า ห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี ส่วนระยะเวลาต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เริ่มต้นนับวันที่พ้นตำแหน่งจริง คือตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ทั้งนี้ เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้วินิจฉัยว่าพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ยื่นคำร้องว่า

ข้อ ๑ ด้วยมาตรา ๒๕๑ ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา และตามมาตรา ๒๕๒ กำหนดเวลาให้ยื่นกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง และกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีการยื่นเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญนี้ จะถือกำหนดเป็นวันใดนั้น ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๑๕ ได้บัญญัติให้สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญนี้ นั้นย่อมหมายความถึงว่า โดยหลักการแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมย่อมสิ้นสภาพไปตามรัฐธรรมนูญ แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติในบทเฉพาะกาล ให้ยังคงความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไป จึงถือได้ว่าเป็นการดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้นต้องถือเอาวันที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับ ตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๒ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ดังนั้น พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จึงมีหน้าที่ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสาร ประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งในกรณีนี้ต้องถือเอาวันเข้ารับตำแหน่ง คือ วันที่ ๑๑

ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปรากฏว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและกลุ่มสมรสอีกด้วย ซึ่งพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้หมายเหตุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่า เอกสารประกอบจะยื่นมาภายหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ทราบมาแต่ต้นถึงภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ แต่ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ก็ไม่ยื่นเอกสารประกอบดังกล่าว และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด

ข้อ ๓ ต่อมา พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง กล่าวคือ ต้องยื่นภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดระยะเวลาและมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยมีหนังสือแจ้งให้ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ทราบ และให้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และได้มีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ก็มีได้รับการติดต่อกลับจาก พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ และเลขาธิการพรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ตามหนังสือกรมการกงสุล ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ถูกจับกุมและถูกจำคุกในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดค้นทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ มีความผิดจริง และได้ตัดสินให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

ข้อ ๔ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และ มาตรา ๒๕๒ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยมีได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง ไม่แนบเอกสารประกอบทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ รวมทั้งไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมา และเมื่อได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินดังกล่าวแต่อย่างใด จนกระทั่ง ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ อันเป็นระยะเวลาภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่ง ๒ เดือนเศษ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง ในการประชุม ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๔ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ วินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และห้ามมิให้ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ยืนยันแจ้งว่า เหตุที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ นั้น เพราะได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นแล้วก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจาก ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่า ได้ทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องครบถ้วนแล้ว โดยไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นแต่อย่างใด ส่วนการที่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ซึ่งลาออกเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม

๒๕๕๒ นั้นเพราะเข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ อีก โดยขอยืนยันว่า ไม่มีความตั้งใจที่จะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ แต่ปรากฏว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง โดยชี้แจงว่า เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการและหลังจากยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องครบถ้วนแล้ว ต่อมาได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ อีก ประกอบกับหลังจากได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

เมื่อ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง แต่ไม่ได้ยื่น การที่อ้างว่าให้ผู้อื่นยื่นแทนและเข้าใจว่ายื่นถูกต้องแล้วกรณีเข้ารับตำแหน่งหรืออ้างว่าเข้าใจว่าไม่ต้องยื่นในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น รับฟังไม่ได้เพราะไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้งว่าได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ จึงฟังได้ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งจริง

ส่วน พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จะถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับจากเมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ซึ่ง พันตำรวจโท สุรทิน ฯ “พ้นจากตำแหน่ง” โดยการลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ พันตำรวจโท สุรทิน ฯ จึงถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงวินิจฉัยว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ จึงถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ คือ นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.อมร รัชศาสตร์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คำร้อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหนังสือที่ ปช. ๐๐๐๗/๕๑๕ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้อเท็จจริง

๑. พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ซึ่งมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ภายใน ๓๐ วันเมื่อเข้ารับตำแหน่ง (กรณีนี้ได้แก่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญ) พ้นจากตำแหน่ง และหลังพ้นจากตำแหน่ง ๑ ปี

พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนหน้าแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรสอีกด้วย โดยพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้หมายเหตุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าเอกสารประกอบจะยื่นมาภายหลัง

๒. พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ โดยมีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีพ้นจากตำแหน่งแต่อย่างใด

๓. สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้มีหนังสือแจ้งให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ และถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงรวม ๒ ฉบับ คือ

(๑) หนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ชี้แจงข้อเท็จจริง

(๒) หนังสือลับ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ขอความร่วมมือให้พรรคติดต่อกับพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง ฯ

ต่อมาได้รับทราบจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศตามหนังสือกรมการกงสุลที่ กต ๑๓๐๒/๓๕๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ถูกจับกุมและถูกจำคุกในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดคั้นทรัพย์สินของประชาชนโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาตัดสินว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ มีความผิดจริง และได้ตัดสินให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาและมีมติเป็นเอกฉันท์ในการประชุมครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๔. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ มีมติรับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนด ฯ ข้อ ๑๐ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ร้องทราบและให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๕. เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ เชื่อว่าตนได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินครบถ้วนแล้ว โดยมอบให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นแล้ว ก็มีได้รับหนังสือทักท้วงจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องครบถ้วนแล้ว ส่วนกรณีที่มีได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหลังพ้นจากตำแหน่งนั้น เนื่องจากเข้าใจว่าไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินอีก ซึ่งเป็นความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับได้ไปดำเนินธุรกิจที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และถูกจับกุมโดยศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี และเพิ่งได้รับการปล่อยตัวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญล่าช้า

ข้อกฎหมาย

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๑

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

... ฯลฯ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจาก

ตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๑๑๕

“เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ข้อพิจารณา

จากข้อเท็จจริง เห็นได้ชัดเจนว่า

๑. กรณีเข้ารับตำแหน่ง พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบในส่วนของตัวเอง ทั้งที่รู้ว่าต้องยื่นและมีเวลาพอที่จะจัดทำให้ถูกต้องได้ แม้จะได้ส่งรายการทรัพย์สินในส่วนของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะมาทันกำหนด แต่ปรากฏว่ายื่นเอกสารประกอบในส่วนนี้ก็ไม่ครบถ้วน

๒. กรณีพ้นจากตำแหน่ง พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแต่อย่างใด

ส่วนในช่วงต้นของการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ มิได้ส่งคำชี้แจงใดๆ มาซึ่งน่าจะเป็นเพราะถูกจำคุกอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และแม้หลังจากถูกปล่อยตัวแล้วศาลก็ยังติดต่อกับผู้ถูกร้องได้ลำบากมาก

อย่างไรก็ดี ผู้ถูกร้องก็ได้ทำคำชี้แจงมาเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ แต่คำชี้แจงก็ยังขาดน้ำหนัก เพราะอ้างว่าการยื่นไม่ครบในขณะที่เข้ารับตำแหน่งนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้ทักท้วง ทั้งที่ตนเองส่งบัญชีทรัพย์สินส่วนของตัวเองและบุตรได้ทันเวลา จึงเข้าใจว่าได้ยื่นถูกต้องแล้ว ส่วนกรณีที่ไม่ยื่นกรณีพ้นจากตำแหน่ง เพราะเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่น ซึ่งมีความหมายว่าปฏิเสธไม่รับรู้กฎหมายซึ่งไม่อาจรับฟังได้

คำวินิจฉัย

เมื่อข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบในส่วนของตนเอง เมื่อเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งที่รู้ว่าต้องยื่น และไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แสดงว่าจงใจไม่ยื่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ทั้งที่มีเวลาจะทำได้ก่อนถูกดำเนินคดีในต่างประเทศเพราะเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่น อีกทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญและกระทรวงการต่างประเทศต่างก็เสียเวลาติดตามเรื่องนี้มาช้านานทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก กรณีจึงต้องด้วย มาตรา ๒๕๕ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ส่วนการวินิจฉัยวันพ้นจากตำแหน่งให้นับแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ อันเป็นวันที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตรวจพบว่ามีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๕ เป็นต้นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๕๕

ศาสตราจารย์ ดร.อมร รักษาสัตย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปากฎว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรสอีกด้วย ซึ่งผู้ถูกร้องได้หมายเหตุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าเอกสารประกอบจะยื่นมาภายหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องทราบมาแต่ต้นถึงภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ยื่นเอกสารประกอบดังกล่าว และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กล่าวคือ ต้องยื่นภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดระยะเวลา และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ และให้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และต่อมาได้มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับผู้ถูกร้องเพื่อยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ก็ไม่ได้รับการติดต่อหรือชี้แจงกลับมา ต่อมาได้ทราบจาก กรรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศตามหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๒/๓๘๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ว่า ผู้ถูกร้องถูกจับกุมในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดคั้นทรัพย์สินกรรมชาติ โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และต่อมาศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาลงโทษผู้ถูกร้อง ทั้งจำคุกและปรับ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๗๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยัง ไม่บรรลุนิติภาวะ แต่ไม่ได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง สำหรับบัญชีรายการทรัพย์สินและ หนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้น ไม่แนบเอกสารประกอบทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ รวมทั้งไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมา และเมื่อได้ลาออกจาก การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ก็ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด จนกระทั่งไปถูกจับกุมและถูกศาล พิพากษาลงโทษทั้งจำคุกและปรับในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันเป็นระยะเวลา ภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๒ เดือนเศษ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ เอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยขอให้วินิจฉัยดังนี้

(๑) ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

(๒) กำหนดระยะเวลาที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเริ่มนับแต่เมื่อใด

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยและให้ส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง

ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่า (๑) เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการและหลังจากยื่นบัญชี ฯ แล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือ ทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว (๒) ต่อมาได้ลาออกจาก ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ อีก จึงขอยืนยันว่า ไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ฯ แต่เป็นเพราะมีความ เข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับหลังจากได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

ตามปัญหาข้อแรกที่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสาร ประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่น บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ (๓) สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร

.....ฯลฯ.....”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณีสอบรับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณีสอบพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้วตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือ ก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่งให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลา หนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงได้ความตามคำร้องของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ถือว่า ผู้ถูกร้องได้เริ่มต้นเข้ารับตำแหน่งในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่ไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบของตนเอง และไม่ได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการและไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมามีทั้งของตนเองและคู่สมรส จึงไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง ต่อมาผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ และได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ยื่น ต่อมาในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญผู้ถูกร้องก็ชี้แจงว่า เมื่อครั้งเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบหมายให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยื่นบัญชีแทน หลังจากยื่นบัญชี ฯ แล้ว ก็ไม่ได้รับการทักท้วงจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเข้าใจว่าทำถูกต้องแล้ว ต่อมาเมื่อลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ ก็เข้าใจว่าเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ อีก ผู้ถูกร้องไม่ได้จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ เป็นความเข้าใจ ขอกฎหมายคลาดเคลื่อน และเมื่อไปทำธุรกิจในประเทศลาวก็มีเหตุต้องถูกจับกุมและถูกศาลพิพากษาลงโทษ

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และต้องยื่นภายใน กำหนดเวลา ตามมาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเพียงแต่อ้างว่าให้ผู้ช่วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำแทน เมื่อ ไม่ได้รับการทักท้วงจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติก็เข้าใจเอาว่าทำถูกต้องครบถ้วน และเมื่อลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เข้าใจว่าเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วไม่ต้องยื่นบัญชี ฯ เป็นข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้น สำหรับข้อที่อ้างว่า เมื่อไปทำธุรกิจในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ถูกจับกุมในคดีอาญาและถูกศาลประเทศนั้นพิพากษาลงโทษเพื่อให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจไม่ยื่นบัญชี ฯ นั้น เห็นว่า การยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ จนถึงวันที่ถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีอาญาในประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นเวลาหลังจากผู้ถูกร้อง พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วถึง ๒ เดือนเศษ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ดูจกัน

ตามปัญหาข้อสองที่ว่า กำหนดระยะเวลาที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองเริ่มนับแต่เมื่อใด พิจารณาแล้ว ปัญหาข้อนี้ได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ ไว้แล้วว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ การพ้นจากตำแหน่งมี ๒ กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบ การกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วัน ครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องพบการกระทำความผิด

กรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากการพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจาก ตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง การแปลความเช่นนี้ทำให้มาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับได้กับทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ เมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ หรือยื่นบัญชี ฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) แต่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด หรือกรณียื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง

(๒) หรือกรณียื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง ทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกร้อง ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องการนับเวลาการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกทั้งเป็นการกำหนดกรอบเวลาแก่ผู้ร้องในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง

กรณีของผู้ถูกร้อง ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นวันเวลาที่กำหนดแน่นอน จึงเป็นไปตามกรณีที่สอง โดยถือว่าวันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง กำหนดระยะเวลาที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีกำหนดห้าปี จึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น จึงวินิจฉัยดังนี้

(๑) พ้นตำรวจโท สุรทิน พิमानเมฆินทร์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

(๒) กำหนดระยะเวลาที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ เป็นต้นไป

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ